

pore, sally G.

پور، سالی
بیماری شناسی در آسیب های گفتار و زبان / [نویسنده سالی جی پور، کاتلین ال رید]؛ ترجمه هاشم
شمشادی، رضا نیلی پور؛ ویراستار پروین کریمی. - تهران: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی
۱۳۸۴، ۱۰، ۴۹۶ ص: جدول.

ISBN:964-6518-75-3: ۲۹۰۰۰ ریال

Quick reference to speech-language patholog, 1999.

عنوان اصلی:

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فنی.

واژه نامه.

کتابنامه.

۱. گفتار - - نارساییها - - دستنامه ها ۲. زبان پریشی - - دستنامه ها الف. رید، کتلین، Reed
kathlyn L. ب. شمشادی، هاشم، ۱۳۳۳، مترجم - ج. نیلی پور، رضا، ۱۳۲۰، مترجم - د. دانشگاه
علوم بهزیستی و توانبخشی ۵. عنوان.

۶۱۶/۸۵۵ RC ۴۲۲/۸۶ پ ۸۶

۱۳۸۴

م ۸۴-۹۸۴۹

کتابخانه ملی ایران

نام کتاب: بیماری شناسی در آسیب های گفتار و زبان

ترجمه: دکتر هاشم شمشادی، دکتر رضا نیلی پور

ویراستار: پروین کریمی

امور کامپیوتری: سیما بخشی پور

طراح جلد: پردیس خدرزاده

ناظر چاپ: امیر محمد کیبوهن

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۲۹۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول

چاپ: عثرت چاپ

سال انتشار: ۱۳۸۴

ناشر: دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

نشانی: اوین - روبه روی دانشگاه شهید بهشتی - دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی

شابک 964-6518-75-3--۹۶۳-۶۵۱۸-۷۵-۳

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

پیش گفتار

پیش گفتار مترجمان

پیش گفتار مولفان

فصل اول : بیماری‌های با منشا رشدی

۱-۱ ناتوانی رشدی بزرگسالان

۱-۲ اختلال کمبود توجه (ADD) و بیش فعالی ناشی از کمبود توجه (ADHD)

۱-۳ اختلال پردازش شنیداری مرزی (CAPD)

۱-۴ فلج مغزی (CP)

۱-۵ نشانگان چارج (CHARGE)

۱-۶ کودک آزاری کم توجهی

۱-۷ کنش پریشی رشدی گفتاری (DAS) رشدی کلامی (DVD)

۱-۸ اختلال‌های رشدی زبان (DLD) و اختلال‌های درکی زبان (DRLD)

۱-۹ نشانگان داون (DS)

۱-۱۰ نشانگان مصرف الکل در دوران جنینی (FAS)

۱-۱۱ نشانگان اف . جی . (F.G)

۱-۱۲ نشانگان لنداو - کلفتر (LKS) (زبان پریشی اکتسابی ناشی از صرع)

۱-۱۳ ناتوانی‌های یادگیری (LD) در بزرگسالان

۱-۱۴ ناتوانی‌های یادگیری (LD) در کودکان و نوجوانان

۱-۱۵ عقب ماندگی ذهنی (MR) در کودکان و نوجوانان

۱-۱۶ مصرف کوکائین در دوران قبل از زایمان (PCE)

۱-۱۷ اختلال ویژه زبانی (SLI)

فصل دوم : بیماری‌های ارثی و مادرزادی

۲-۱ نشانگان آلپورت (Alport syndrome)

۲-۲ نشانگان انجل من (Alport syndrome)

۲-۳ شکاف‌های لب و کام (Clefts of the lip and palate)

۲-۴ نشانگان کورنلیا ده لانز (correlia de Lange Syndrome=Cdls)

۲-۵ نشانگان فریاد گربه (Cri-du-chat Syndrome)

۲-۶ نشانگان ایکس شکننده (Fragile X-Syndrome)

- ۱۱۱ ۷-۲ گالاکتوزمی (Galactosemia)
- ۱۱۴ ۸-۲ نشانگان گولدنهار (Goldenhar Syndrome)
- ۱۱۷ ۹-۲ هیدروسفالی نشانگان ماسا (Hydrocephalus Syndrome)
- ۱۲۰ ۱۰-۲ نشانگان کلاین فلتر (Klinefelter Syndrome = KS)
- ۱۲۲ ۱۱-۲ نشانگان موئبیوس (Moebius Syndrome)
- ۱۲۵ ۱۲-۲ نشانگان پی بر رابین (Pierre Robin Syndrome)
- ۱۲۸ ۱۳-۲ نشانگان رت (RS=Rett Syndrome)
- ۱۳۲ ۱۴-۲ مهره ی شکافدار (Spina Bifida)
- ۱۳۸ ۱۵-۲ نشانگان تور (نشانگان ژیلز ده لاتورت) (Tourette Syndrome)
- ۱۴۳ ۱۶-۲ نشانگان تریچر کالینز (Treacher collins Syndrome)
- ۱۴۵ ۱۷-۲ نشانگان آشر (Usher Syndrome)
- ۱۴۸ ۱۸-۲ نشانگان واردن بورگ (Waardenburg Syndrome)
- ۱۵۱ فصل سوم : بیماری های عصبی
- ۱۵۳ ۱-۳ زبان پریشی اکتسابی دوران کودکی (ACA) و سکت های مغزی (CVA) در کودکان
- ۱۵۶ ۲-۳ بیماری آلزایمر (AD)
- ۱۶۴ ۳-۳ اسکروز جانبی آمیوتروفیک (ALS)
- ۱۷۱ ۴-۳ سکت های ساقه مغز
- ۱۷۴ ۵-۳ تومورهای مغزی
- ۱۸۰ ۶-۳ سکت های مغزی (CVA) در بزرگسالان آسیب نیمکره چپ (LHD)
- ۱۹۱ ۷-۳ سکت های مغزی (CVA) در بزرگسالان آسیب نیمکره راست (RHD)
- ۱۹۹ ۸-۳ آنسفالیت
- ۲۰۲ ۹-۳ صرع
- ۲۰۹ ۱۰-۳ آتاکسی فریویش (FA)
- ۲۱۲ ۱۱-۳ نشانگان گلین باره (GBS)
- ۲۱۴ ۱۲-۳ آسیب های مغزی (HI) در بزرگسالان
- ۲۲۳ ۱۳-۳ آسیب های مغزی (HI) در کودکان و نوجوانان
- ۲۳۶ ۱۴-۳ بیماری هانتینگتون (HD)
- ۲۴۱ ۱۵-۳ بیماری نورو نحرکی (MID)

۲۴۵	۳- ۱۶ زوال عقل چند - سکتة های (MID)
۲۴۷	۳- ۱۷ مالتیپل اسکلروز (MS)
۲۵۲	۳- ۱۸ دیستروفی عضلانی (MD)
۲۵۶	۳- ۱۹ میاستنی گراو (MG)
۲۵۹	۳- ۲۰ نوروفیروماتوز نوع ۱ (NFI)
۲۶۲	۳- ۲۱ بیماری پارکینسون (PD)
۲۶۹	۳- ۲۲ بیماری پیک (Pick's disease)
۲۷۲	۳- ۲۳ نشانگان بعداز فلج اطفال (پولیومیلیت) (PPS)
۲۷۵	۳- ۲۴ آفازی پیشرونده اولیه (PPS)
۲۷۸	۳- ۲۵ فلج فوق هسته ای پیشرونده (PSP)
۲۸۲	۳- ۲۶ فلج پیازی کاذب (PBP)
۲۸۵	۳- ۲۷ نشانگان شای - درگر
۲۸۹	فصل چهارم بیماریهای روان پزشکی و روانی - اجتماعی
۲۹۰	۴- ۱ نشانگان آسپرگر (Asperger's Syndrome=AS)
۲۹۴	۴- ۲ درخودماندگی (AUTISM)
۳۰۵	۴- ۳ اختلال تجزیه ای دوران کودکی (ADD)
۳۰۹	۴- ۴ اختلالات روانی گفتار درنوجوانان و بزرگسالان
۳۱۳	۴- ۵ اختلالات روانی گفتار در کودکان
۳۱۹	۴- ۶ اختلال رشدی فراگیری ناشناخته (NOS PDD)
۳۲۳	۴- ۷ اسکیزوفرنی یا روان گسیختگی
۳۲۹	فصل پنجم: بیماریهای متابولیکی و غدد درون ریز
۳۳۰	۵- ۱ کم کاری غده تیروئید یا هیپو تیروئیدیسم (Hypothyroidism)
۳۳۲	۵- ۲ نشانگان پن درد (Pendred syndrome)
۳۳۴	۵- ۳ نشانگان پرادر - ویلی (Prader Willi Syndrome = PWS)
۳۳۷	۵- ۴ نشانگان ویلیامز (Williams Syndrome = WS)
۳۴۰	۵- ۵ بیماری ویلسون (Wilson's Disease)
۳۴۳	فصل ششم: بیماریهای عضلانی اسکلتی و بافت همبند
۳۴۴	۶- ۱ پلی میوزیت / درماتومیوزیت
۳۴۶	۶- ۲ اسکلروز سیستمیک پیشرونده (اسکلروderمی) (SSc)(PPS)
۳۴۹	۶- ۳ نشانگان شوگرن (SS)
۳۵۱	۶- ۴ لوپوس (SLE)
۳۵۳	فصل هفتم: بیماریهای با منشاء حسی
۳۵۴	۷- ۱ اختلال حسی دوگانه

۳۵۷	۷-۲ کاهش شنوایی - بزرگسالان
۳۶۰	۷-۳ کاهش شنوایی در کودکان و نوجوانان
۳۶۷	فصل هشتم : بیماریهای حنجره سرطان های سروگردن
۳۶۸	۸-۱ سرطان حنجره (لارینگئومی یا خارج کردن حنجره)
۳۷۵	۸-۲ سرطان های سروگردن
۳۸۱	۸-۳ التهاب گوش میانی و التهاب گوش میانی توام با ترشح (OME)
۳۸۶	۸-۴ اختلال های صوت
۳۹۳	فصل نهم : بیماریهای عفونی
	۹-۱ ایدز (نشانگان نقص ایمنی اکتسابی) Acquired Immuno
۳۹۴	deficiency Syndrome
	۹-۲ بیماری کروتزفلدت - جاکوب - (Jakob Disease = CJD)
۳۹۷	(Creutzfeldt)
۳۹۹	فصل دهم : سوختگی ها
۴۰۰	۱۰-۱ سوختگی ها (Burns)
۴۰۳	پیوست ها
۴۰۳	پیوست الف (A)
۴۰۷	پیوست ب (B)
۴۱۱	پیوست پ (C)
۴۱۵	پیوست ت (D)
۴۱۹	پیوست ث (E)
۴۲۵	پیوست ج (F)
۴۴۱	پیوست چ (G)
۴۴۵	پیوست ح (H)
۴۶۹	پیوست خ (I)
۴۷۳	واژه نامه انگلیسی به فارسی
۴۸۹	واژه نامه فارسی به انگلیسی

پیش گفتار

کتاب بیماری‌شناسی در آسیب‌های گفتار و زبان توسط همکاران دکتر شمشادی و دکتر نیلی پور به زبان فارسی در اختیار دانشجویان و همکاران رشته‌های توان بخشی به ویژه گفتاردرمانی قرار می‌گیرد. این مجموعه رویکردی سامانه‌ای به نشانگان، علت‌یابی، پیش‌آگهی و سیر بیماری‌ها دارد و روشهای مداخله برای اختلال‌های گفتار و زبان را به اختصار برای هر بیماری بیان کرده و می‌تواند کمک بسیار ارزنده‌ای برای تشخیص افتراقی اختلال‌های گفتار و زبان را در بیماری‌ها فراهم سازد.

عموماً روند تشخیص افتراقی بالینی بیماری‌ها نیازمند صرف وقت زیاد است و مشکلات فراوانی را برای پزشکان متخصص و تیم توان بخشی ایجاد می‌کند و در این زمینه متون کافی و جامع به زبان فارسی در دسترس علاقه‌مندان نیست. این خلاء را تهیه متن حاضر به نحو احسن پر می‌کند. بدیهی است نه تنها تشخیص صحیح بلکه فرایند درمان و توان بخشی را نیز شفاف‌تر نموده و پویایی ذهنیت حاکم بر توان بخشی را نیز گسترش می‌دهد. این کتاب به عنوان مرجع تشخیص افتراقی اختلالات گفتار و زبان می‌تواند در هر درمانگاه، در مورد هر گونه مداخله، مشاوره گفتاردرمانی و توان بخشی در دسترس علاقه‌مندان قرار گیرد. تشکر و سپاسگزاری از همت و تلاش مترجمان برای انتشار این مجموعه ضروری است. تهیه این گونه منابع ضروری برای تیم توان بخشی به ویژه در رشته گفتاردرمانی زمینه را برای ارتقا کیفیت روش‌های درمانی و میزان اثر بخشی آن آماده می‌سازد.

دکتر حسن عشایری

نوروسایکاتریست

استاد دانشگاه علوم پزشکی ایران

پیش‌گفتار مترجمان

کتاب بیماری‌شناسی در آسیب‌های گفتار و زبان که ترجمه‌ی آن هم اکنون در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرد، مروری است کوتاه و فشرده ولی جامع بر عمده‌ترین بیماری‌هایی که به نحوی ممکن است موجب بروز اختلال‌های گفتار و زبان بشود.

این کتاب از نظر ساختار و روش دارای چندین ویژگی است که جای آن در میان منابع فارسی برای آسیب‌شناسان گفتار و زبان خالی است. عمده‌ترین ویژگی آن، دیدگاه جامع‌نگر و بالینی نسبت به اختلال‌های گفتار و زبان است که بدین وسیله توانسته است پیوند محکمی بین پژوهش‌های بالینی و توان بخشی برقرار کند. عمده‌ترین اختلال‌های گفتار و زبان در قالب بیماری‌ها و با توجه به علت‌شناسی (اتیولوژی) هر یک معرفی و بحث شده است. عمده‌ترین بیماری‌های شناخته شده با اتیولوژی‌های مختلف در هر فصل معرفی شده و برای هر بیماری توصیفی کوتاه همراه با علت‌شناسی، شیوه‌های ارزیابی و مداخله آن، پیش‌آگهی و پژوهش‌هایی که در این زمینه انجام شده و بالاخره اختلال‌های گفتار و زبان و مشکلات همراه هر یک معرفی شده و در هر مورد فهرستی از مهمترین و آخرین منابع مرتبط با موضوع ارائه شده است.

از نظر ساختار و شیوه بیان نیز کتاب به نوعی منحصر به فرد است. بیش از ۹۷ بیماری با اتیولوژی‌های متفاوت در چهارچوب شیوه‌های بالینی به گونه‌ای معرفی شده که با زبانی ساده و روان به توصیف ابعاد کاربردی و درمانی هر بیماری پرداخته است. الگوی شرح بیماری‌ها، اختلال‌های گفتار و زبان و اختلال‌های همراه ارائه شده الگوی موفق‌تری است که ضمن تحقق بخشیدن به همکاری‌های بین رشته‌ای در حوزه‌های مختلف توان بخشی، آسیب‌شناسان گفتار و زبان را با زمینه‌های درمانی و پژوهشی بیماری‌ها و اختلال‌های گفتار و زبان آشنا ساخته و با دیدگاهی جامع‌نگر و بالینی، روش‌های درمانی و پژوهش‌های بالینی اختلال‌ها را معرفی می‌کند.

در پایان ترجمه کتاب دو واژه نامه فارسی و انگلیسی از اصطلاحات تخصصی فصل‌های کتاب، جهت تسهیل مطالعه، ارائه شده است. مترجمان افتخار دارند این کتاب را به دانش

آموختگان جوان و دانشجویان رشته گفتار درمانی که علاقه مند به پژوهش های بومی هستند تقدیم کنند. امیداست دست مایه ای فرا راه پژوهش های بومی واصل در حوزه های مختلف اختلال های گفتار و زبان باشد و بتواند آنان را در ارائه خدمات بهتر به بیماران یاری کند.

در پایان لازم می دانیم از کلیه کسانی که در به چاپ رساندن این اثر ما را یاری کردند تشکر و سپاسگزاری کنیم. از همکاران گروه گفتار درمانی در دانشگاه علوم بهزیستی و توان بخشی بخاطر فراهم کردن جو علمی، از سرکار خانم سیما بخشی پور به خاطر تایپ متن پیش نویس کتاب و از سرپرست محترم مرکز انتشارات دانشگاه سرکار خانم دکتر موسوی، خانم کریمی و همکاران ایشان جهت دقت و نظم خاص در چاپ این اثر نهایت تشکر و قدردانی را ابراز می داریم.

مترجمان - ۱۳۸۴

پیش گفتار مؤلفان

هدف از نگارش کتاب حاضر، فراهم آوردن فرصتی است برای مراجعه سریع به آن دسته از اختلال‌ها، نشانگان (سندرم‌ها)، و بیماری‌هایی که برای درمان و توان بخشی به آسیب شناسان اختلال‌های گفتار و زبان مراجعه می‌کنند.

این کتاب به طور کلی به عنوان یک منبع اطلاعاتی از بیماری‌های یاد شده، و برای گروه‌های مختلفی از متخصصان، از جمله پزشکان، دانشجویان رشته آسیب شناسی گفتار و زبان، پژوهشگران و استادان این رشته نوشته شده است. افراد غیر متخصص و عامه‌ی مردم نیز آن را کتاب مفیدی برای درک بهتر ماهیت این اختلال‌ها خواهند یافت.

شیوه‌ی تقسیم‌بندی بیماری‌ها در این کتاب، بر اساس نوع اختلال ارتباطی نیست، بلکه بر پایه‌ی نشانگان و علت بیماری‌ها می‌باشد. این امر به پزشکانی که در حال پذیرش بیمار جدید هستند، امکان می‌دهد تا مقایسه‌ی سریعی بین تشخیص خود و اطلاعات مندرج در این کتاب به عمل آورند. به علاوه به آنان گوشزد می‌کند که بسیاری از بیماری‌ها، به مداخله‌هایی بیش‌تر از مداخله‌های مربوط به یک نوع اختلال در برقراری ارتباط با دیگران، نیاز دارند.

مقصود از تألیف این کتاب، صرفاً تهیه‌ی یک مرجع سریع برای اختلال‌های ارتباطی خاص نبوده است، بلکه ارائه‌ی خلاصه‌ای از وضعیت کنونی اطلاعات نظری و اقدامات رایج مربوط به هر بیماری نیز از اهداف دیگر نگارش کتاب حاضر به شمار می‌رود. در سرتاسر کتاب، تاریخ انتشار هیچیک از منابع مورد استفاده برای این تحقیق، به پیش از سال ۱۹۹۲ نمی‌رسد. با این حال، در پیوست ج (F)، فهرستی از تحقیقات چندین متخصص

نامدار در این عرصه و در طول سالیان متمادی، ارائه شده است. با این امید که خوانندگان ارجمند با رجوع به این منابع، به دیدگاهی درباره تاریخچه این حرفه و اقدامات رایج در آن دست یابند.

ما تلاش کرده ایم بیشترین تعداد بیماریهای مرتبط با موضوع اختلال های ارتباطی را تا حد امکان، در این کتاب بگنجانیم. در اغلب موارد علت اصلی حذف یک بیماری خاص، فقدان اطلاعات منتشر شده درباره آن بیماری و یا پیامدهای آن اختلال بر روی گفتار و زبان بوده است. در جای خود به اختلالات مندرج در مقاله ها و کتابها را نیز اشاره شده است. این امر در برخی موارد، سبب شده است از نشانگانی نام برده شود که تعداد مبتلایان به آن ها در منابع یاد شده، از شمار انگشتان دست نیز تجاوز نکند. علت گنجاندن این نشانگان، دو مورد زیر بوده است:

(۱) ممکن است از همه ی درمانگران در خواست شود تا خدماتی را به افراد دچار چنین اختلال هایی ارائه دهند؛ و (۲) امید آن می رود که گنجاندن این نشانگان، به افزایش میزان علاقه و در نتیجه تحقیق و ارائه گزارش در این حوزه منجر گردد.

برخی از تشخیص ها که قبلاً برای درج در این کتاب در نظر گرفته شده بود، به دلیل ناکافی بودن اطلاعات موجود، در آن گنجانده نشده است، عبارتند از:

بیماری شارکو- ماری - توت؛ نشانگان فلوتینگ - هارپور؛ نشانگان گریست من؛ آتروفی دستگاه های متعدد؛ توپروس اسکروزیس؛ نشانگان ترنر؛ و بیماری وردینگ - هوفمن.

تمامی بیماری های مندرج در این کتاب، مطابق با چهارچوب زیر معرفی شده اند:

۱. بیماری: شامل نام بیماری، و سپس علامت اختصاری آن و یا هر نام دیگری که به صورت رایج به کار می رود.

۲. توصیف: توصیف کوتاهی در مورد ویژگی های کلی هر بیماری، بر اساس کتاب "مرک منوال، چاپ شانزدهم" و یا اطلاعات مندرج در مراجع و مآخذ ذکر شده.

۳. علت شناسی: مروری بر اطلاعات مربوط به علت هر بیماری، بر اساس کتاب "مرک منوال، چاپ شانزدهم"، و یا اطلاعات مندرج در مراجع و مآخذ ذکر شده.

۴. اختلال های گفتاری و زبانی: شامل فهرستی از ویژگی های گفتاری و زبانی مربوط به هر بیماری.

۵. اختلال های همراه با بیماری و سایر مشکلات: شامل فهرستی از سایر نشانگان و ویژگی های همراه با هر بیماری.

۶. ارزیابی: در این بخش، از ابزارهای اختصاصی ارزیابی یاد می شود که نام آن ها در منابع و کتابها آمده است. در موارد استثنای ذکر نام آزمون هایی که به راحتی در دسترس نیستند، صرف نظر کرده ایم. این امر سبب حذف چند آزمون "استاندارد" قدیمی (که امروزه دیگر نامی از آن ها به میان نمی آید) و نیز برخی آزمون ها و ابزارهای ارزیابی شده است که نام آن ها فقط در منابع مربوط آمده است، زیرا نمی توان هیچ مأخذ و یا ناشر مشخصی را برای آنها تعیین کرد. در پیوست ح (H)، تمامی آزمون های مندرج در کتاب، به ترتیب حروف الفبا و به همراه اطلاعات توصیفی و نام ناشر آنها ارائه شده است. در پیوست خ (I) نیز نشانی و شماره تلفن ناشران آمده است. به دلیل نوسان فراوان در قیمت ها، اطلاعات مربوط به قیمت ها در این کتاب نیامده است. در پیوست چ (G) نیز نام مراجع خاصی برای تهیه ی آن دسته از ابزارهای ارزیابی ذکر شده که در بازار و به صورت تجاری، عرضه نمی شوند. در بخش ارزیابی، علاوه بر ابزارهای اختصاصی، فهرست مقوله های کلی که باید ارزیابی شوند نیز آمده که البته بر اساس زمینه ی شناخته شده ی اختلال های گفتاری و زبانی تنظیم شده است.

۷. شیوه های مداخله: شامل شیوه های تخصصی مندرج در مقاله ها، کتاب ها و نیز شیوه های مداخله ی کلی مبتنی بر زمینه های شناخته شده اختلال های گفتاری و زبانی هستند.

۸. نتایج مطالعات جدید: در این بخش، خلاصه ای از مطالعاتی ارائه شده که در چهارچوب زمانی این کتاب قرار داشته و حداقل به وسیله یکی از نویسندگان مورد مطالعه قرار گرفته است. نتایج مطالعاتی که سایر نویسندگان به آن ها اشاره کرده اند، در این قسمت گنجانده نشده است. ما خوانندگان ارجمند را تشویق کرده ایم تا برای مطالعه بیشتر به منابع ارائه شده در پایان هر فصل رجوع نمایند. ضمن آن که، مطالعاتی که فقط به گزارش موردی یک بیمار پرداخته باشند، از این بخش حذف شده است.

۹. پیش آگهی: در این بخش، اطلاعات کلی مربوط به پیش آگهی هر بیماری ارائه شده است. به رغم بررسی های فراوانی که در این زمینه برای دستیابی به اطلاعات تخصصی

درباره‌ی نتایج مداخله‌های گفتاری و زبانی انجام گرفته است، در حال حاضر، اطلاعات منتشر شده‌ی بسیار اندکی در مورد نتایج روش درمان بیماری های خاص، در اختیار ما قرار دارد.

۱۰. منابع: بخش آخر شامل فهرستی از منابع است. به علاوه، در پیوست ت (E)، فهرستی از منابع مطالعاتی کلی‌تری درباره‌ی موضوع شیوه‌ی ارتباط تقویتی و جایگزینی (AAC) و نیز برای ارزیابی و درمان اختلال بلع ارائه شده است. در دوره‌ی بررسی زمانی این کتاب (یعنی سال های ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۸)، برخی از صاحب‌نظران این رشته، از شیوه ارتباط تسهیل شده به شدت طرفداری کرده‌اند، در حالی که برخی دیگر، این شیوه را مردود می‌دانند. در پیوست ت (D)، فهرستی از منابع مطالعاتی مربوط به این موضوع نیز آمده است.